

OPONENTSKÝ POSUDEK

Ing. Václav Sládek O.Cr.: *Congregatio Jesu v proměnách času na území bývalého Československa*. Diplomová práce. Vedoucí práce: PhDr. Milan Buben Ph.D. Praha 2018.

Předkládaná práce se věnuje novodobým dějinám ženské kongregace *Congregatio Jesu*, známé spíše pod starším tradičním názvem anglické panny, na území bývalého Československa. Po krátkém historickém úvodu, věnovaném vzniku kongregace a její zakladatelce Mary Ward, neúspěšnému pokusu o fundaci v Čechách v roce 1628, a stručnému souhrnu dějin kongregace od příchodu do Prahy v roce 1745 do konce 19. století, přistupuje autor k vlastnímu předmětu svého bádání. Na základě dochovaných kronik a pamětních knih pojednává odděleně dějiny České provincie a Slovenské provincie kongregace, tehdy ještě pod názvem *Institutum Beatae Mariae Virginis*, do roku 1945 resp. 1950. Poté především na základě osobních rozhovorů s pamětnicemi zpracovává období od počátku nesvobody po komunistickém puči v roce 1948, přes likvidaci řeholních řádů v roce 1950, až po rok 1989. Zvláštní pozornost věnuje působení sester kongregace v rámci katolické charity. Důležitou součástí práce jsou životopisné medailony čtyř sester – pamětnic, v příloze jsou pak přepisy rozhovorů, které s nimi autor vedl.

Je nutno vyzdvihnout volbu tématu a nasazení, s nímž bylo zpracováno. V případě pronásledování ženských řeholních institucí komunistickým režimem se badatelé potýkají s ještě více zlomkovitou pramennou základnou, než je tomu u institucí mužských – roli v tom možná hraje skutečnost, že tajné působení a obranné strategie ženských komunit v době pronásledování nedávaly protivníkovi tolik záminek k písemně fixovaným formám perzekuce (např. výslechy, sledování), nebo že muži – kněží byli daleko více kontrolováni a podrobováni nejrůznějším hodnocením své činnosti, a tato agenda se alespoň částečně zachovala. Tím cennější je zachycení osobních vzpomínek, protože pamětníci pronásledování v 50. letech nezadržitelně vymírají a věk řeholníků a řeholnic, kteří v utajených komunitách prožívali normalizaci, také stoupá. Z této perspektivy je možné vnímat předkládanou práci jako následováníhodný způsob, jak stručně a přehledně zpracovat dějiny řeholní instituce v období komunistického režimu, a je více než pravděpodobné, že zaujme pevné místo mezi často citovanou literaturou k tématu perzekuce ženských řeholních institucí.

Práce však má také slabší místa. Kritiku si zaslouží zejména způsob zpracování kronik. Např. na s. 28-30 týkajících se Štěkně autor uvádí na přeskáčku různorodé informace o školách, životě komunity sester a materiálních záležitostech domu, aniž by je nějak strukturoval. Je zjevné, že je přebíral z kroniky v tom pořadí, jak byly sestrami zapisovány. Je tím sice zprostředkován autentický zážitek z pramene, logické pojednání po tématech by však práci přidalo další kvalitu. Metodicky přijatelnějším způsobem pojala působení sester ve Štěkni Martina Kodýdková ve své bakalářské práci „Česká provincie *Congregatio Jesu* a její proměny ve 20. století se zaměřením na její působení ve Štěkni“ obhájené v roce 2005 na katedře religionistiky FF MU. Přestože Sládek zmiňuje práci Kodýdkové v úvodu, a přestože je volně přístupná na webu, nijak ji nevyužil (alespoň z citací to není patrné).

Rozpaky vzbuzují rovněž prohřešky proti odbornému stylu. Emotivně zabarvené výrazy typu „... českobudějovický biskup Šimon Bárta, který pobyty ve Štěkni miloval“ (s. 29) do odborného stylu nepatří (pokud by autor toto vyjádření necitoval). Rovněž věty typu: „Proč to ti lidé dělali, se asi dnes již nedozvíme, je to věc jejich svědomí a věřme, že je Pán Bůh spravedlivě rozsoudí“ (s. 50) se hodí do upravené a pro širší veřejnost publikované podoby

diplomové práce, kde je žádoucí, aby autor dal najevo své stanovisko. V samotné práci je naopak důležité demonstrovat zvládnutí zdrženlivého odborného stylu. Výhrady mám i proti citacím kronik v seznamu pramenů a literatury. U natolik cenného materiálu by mělo být alespoň obecným způsobem popsáno jejich současné uložení (např. Provincialát České provincie CJ).

Přes množství nových informací, které práce přináší a které by se, nebýt autorovy péle a osobní zainteresovanosti, k odborné veřejnosti vůbec nedostaly, navrhuji hodnocení stupněm **chvalitebně**. Uvedené nedostatky nepovažuji za okrajové. Kdyby se text měl stát v budoucnosti východiskem např. pro rigorózní práci, je nezbytnou podmínkou jejich odstranění.

V Praze 6. června 2018

Mgr. Hedvika Kuchařová, Ph.D.